

Opmandskendelse

i

Faglig Voldgift (FV2014.0184)

Lærernes Centralorganisation

(advokat Peter Breum)

mod

Moderniseringsstyrelsen

(Kammeradvokaten ved advokat Niels Banke)

1. Sagens genstand og behandling

Uoverensstemmelsen vedrører, om undervisningsinstitutioner på AMU-området har hjemmel til at overføre indtil 80 timer fra skoleåret 2013/14 til afvikling i forholdet 1:1 i skoleåret 2014/15.

Til at behandle sagen har der været nedsat en faglig voldgiftsret med vicesekretariatschef Jens Dam og chefkonsulent Helle Rasmussen (valgt af klager) og afdelingschef Carl Erik Johansen og kontorchef Carsten Holm (valgt af indklagede) som medlemmer og med professor, dr.jur. Jens Kristiansen som opmand.

Voldgiftsforhandlingen fandt sted den 28. april 2015. Der blev ikke afgivet forklaringer under voldgiftsforhandlingen.

Efter procedure voterede voldgiftsrettens medlemmer uden at der kunne opnås enighed blandt de partsudpegede medlemmer. Sagen blev herefter optaget til opmandens kendelse.

2. Påstande

Klager, Lærernes Centralorganisation, nedlagde følgende påstand:

Indklagede tilpligtes at anerkende, at der på AMU-området ikke er hjemmel til at overføre indtil 80 overtimer fra før 1. august 2014 til afvikling i forholdet 1:1 efter den 1. august 2014.

Indklagede, Moderniseringsstyrelsen, påstod sig frifundet for de nedlagte påstande.

3. Overenskomstgrundlag

Finansministeriets cirkulære af 27. juni 2008 om arbejdstid for tjenestemænd i staten indeholder følgende regel i § 1, stk. 1-2, om dets anvendelsesområde:

”§ 1. Aftalen gælder for tjenestemænd i staten.
Stk. 2. Aftalen gælder ikke for undervisere.”

I cirkulærets § 8, stk. 1 og 2, er der følgende regler om over- og merarbejdsgodtgørelse:

”Hvis den præsterede arbejdstid har oversteget arbejdstiden for perioden, jf. § 4, stk. 2, (fuldtid), § 5 (deltid) eller § 6, stk. 4, (plustid), godtgøres timerne med afspadsering af samme varighed med et tillæg på 50 pct. eller med timeløn med et tillæg på 50 pct.

Stk. 2. Timer, der ikke overstiger arbejdstiden for fuldtidsbeskæftigelse, jf. § 4, stk. 2, godtgøres dog kun med afspadsering af samme varighed eller med almindelig timeløn.”

Finansministeriets cirkulære af 3. december 2008 om arbejdstid for lærere ved institutioner for erhvervsrettet uddannelse indeholder følgende bestemmelser i §§ 15 og § 16:

”§ 15. Overførsel af under- og overtimer

Indtil 80 over- eller undertimer kan overføres til afvikling i den følgende normperiode i forholdet 1:1. Såfremt skolen i stedet vælger at honorere disse overtimer, sker det med overtimetillæg. Undertimer, der ikke overføres, bortfalder.

Stk. 2. Såfremt der er aftalt en kortere normperiode, jf. § 2, reduceres det maksimale timetal forholdsmæssigt.

Stk. 3. Overtimer ud over det i stk. 1 og 2 anførte maksimum honoreres efter § 16, stk. 1-3.

Stk. 4. Der kan ikke ske overførsel af overtimer i 2 på hinanden følgende normperioder. Der kan ej heller ske overførsel af undertimer i 2 på hinanden følgende normperioder.

§ 16. Overarbejde

For pålagt og kontrollabelt arbejde, der er opgjort efter § 13, og som overskrider den i § 2 fastlagte eller aftalte arbejdstidsnorm, ydes godtgørelse for overarbejde i form af overarbejdsbetaling eller afspadsering.

Stk. 2. Overarbejde, der honoreres med betaling, vederlægges pr. arbejdstime med 1/1924 af den pågældendes årsbruttoløn med tillæg af 50 pct.

Stk. 3. Overarbejde, der honoreres som afspadsering, afspadses i forholdet 1:1,5.

Stk. 4. Såfremt det forventes, at læreren ved en normperiodes udløb vil have overarbejde, kan skolen godtgøre overarbejdet med løbende eller enkeltstående udbetaling af overarbejde.

Stk. 5. Såfremt grundlaget for vurderingen af forventeligt overarbejde ændres, kan den løbende udbetaling af overarbejde justeres/standsес.”

Ifølge § 13 i Finansministeriets cirkulære af 2. december 2011 om organisationsaftale for lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne er faglærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne omfattet af aftalen om arbejdstid for lærere ved erhvervsrettet uddannelse. Bestemmelsen opregner enkelte undtagelser, som ikke har betydning for denne sag.

Ved lov nr. 409 af 26. april 2013 om forlængelse og fornyelse af kollektive overenskomster og aftaler for visse grupper af ansatte på det offentlige område blev der foretaget en række ændringer i arbejdstidsreglerne for undervisere. Loven ophævede bl.a. § 13 i organisationsaftalen for lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne og erstattede den med følgende nye regel (lovens bilag 3, afsnit F, punkt 7):

”§ 13. Arbejdstid

Lærere følger den til enhver tid gældende aftale om arbejdstid for tjenestemænd i staten, jf. dog stk. 2-5.

Stk. 2. Arbejdstiden beregnes for en periode på et år (normperioden), og fristen for afspadsering er den følgende normperiode.

Stk. 3. Arbejdet tilrettelægges normalt på hverdage, mandag til fredag, i dagtimerne.

Stk. 4. Forud for hver normperiode udarbejder ledelsen en opgaveoversigt til læreren. Opgaveoversigten skal overordnet angive de arbejdsopgaver, læreren påtænkes at løse i normperioden.

Stk. 5. Hvis der i løbet af normperioden opstår behov for at ændre væsentligt på indhold eller omfang af de arbejdsopgaver, der fremgår af opgaveoversigten, drøftes dette snarest muligt mellem ledelsen og læreren, herunder drøftes eventuelle konsekvenser af ændringer.

Stk. 6. Lærere, hvis ugentlige undervisningstimetal overstiger 30,9 klokketimer, har krav på en godtgørelse på 56,00 kr. (grundniveau 1. oktober 1997) pr. time ud over 30,9 timer.”

Bilaget indeholder følgende regel om de nye reglers ikrafttræden: ”Ændringerne har virkning fra den 1. august 2014.”

På tilsvarende vis ophævede loven bl.a. § 15 om arbejdstid for lærere ved institutioner for erhvervsrettet uddannelse. Bestemmelsen blev erstattet af en ny regel i § 2 med et indhold svarende til den nye regel i § 13 i organisationsaftalen om lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne, dog uden dennes stk. 6 (lovens bilag 3, afsnit F, punkt 2).

4. Den konkrete uoverensstemmelse

Parterne er enige om, at de nye regler ikke indeholder en specifik overgangsordning for overgangen fra den gamle til den nye arbejdstidsordning.

Den 19. maj 2014 udsendte Moderniseringsstyrelsen en vejledning om opgørelse af arbejdstid i forbindelse med overgang til nye arbejdstidsregler pr. 1. august 2014. I vejledningen er bl.a. anført følgende om de hovedprincipper, der gælder for opgørelsen af arbejdstid ved overgangen fra de gamle til de nye regler:

”Hovedprincipper

Der gælder to hovedprincipper, når lærernes arbejdstid opgøres i forbindelse med overgangen til de nye regler:

- 1) Lærernes arbejdstid skal opgøres i henhold til de pr. 31. juli 2014 gældende arbejdstidsregler
- 2) Overskydende timer skal afvikles i henhold til de nye regler pr. 1. august 2014 (såfremt det er muligt i henhold til gældende regler at overføre timerne, jf. vejledningens bilag)

Begge principper er slået fast i en kendelse af 6. februar 2014 på det gymnasiale område.

I de nye arbejdstidsregler er det ikke længere muligt at overføre undertid fra én normperiode til den næste. Derfor kan undertid i indeværende normperioden *ikke* overføres til den efterfølgende normperiode pr. 1. august 2014 og vil derfor gå tabt.”

I bilag 3 om EUD og AMU er bl.a. anført følgende:

”Overførsel af overtimer 1:1

Indtil 80 overtimer kan overføres til afvikling i næste normperiode i forholdet 1:1, jf. arbejdstidsaftalens § 15, stk. 1. Overførslen af op til 80 timer kan *alene* ske denne ene gang til normperioden, der påbegyndes d. 1. august 2014, og kun hvis der ikke er sket overførsel af timer efter opgørelse af den forudgående normperiode.

Overførsel af undertimer 1:1

Der er i de nye arbejdstidsregler ikke mulighed for at overføre undertid fra én normperiode til en anden. Hvis der i opgørelsen konstateres undertimer efter arbejdstidsaftalens § 15, kan timerne derfor *ikke* overføres i forholdet 1:1 til afvikling efter d. 1. august 2014. Undertid, der konstateres ved opgørelsestidspunktet, vil derfor gå tabt.”

Inden vejledningen blev udsendt af Moderniseringsstyrelsen havde Fællessekretariatet for CO 10, LC og KC fået et udkast til gennemsyn. I en mail af 15. maj 2014 anmodede Fællessekretariatet Moderniseringsstyrelsen om bl.a. at stryge sætningen med henvisningen til

kendelsen af 6. februar 2014 og hele afsnittet i bilag 3 om overførsel af overtimer i forholdet 1:1 på EUD- og AMU-området.

Da Moderniseringsstyrelsen ikke havde imødekommet anmodningen indkaldte LC/CO10 den 24. juni 2014 Moderniseringsstyrelsen til et forhandlingsmøde. På forhandlingsmødet den 7. august 2014 anførte LC, at loven havde ophævet § 15, stk. 1, i den tidligere arbejdstidsaftale om erhvervsrettet undervisning i sin helhed, og at der derfor ikke var hjemmel til at overføre overtimer i forholdet 1:1 efter 1. august 2014. Moderniseringsstyrelsen anførte heroverfor, at lærernes arbejdstid skal opgøres efter de pr. 31. juli 2014 gældende arbejdstidsregler og afvikles efter de nye regler pr. 1. august 2014.

5. Tilkendegivelse i protokollat af 6. februar 2014

I den tilkendegivelse i protokollat af 6. februar 2014 (FV 2013.177) i en sag mellem Finansministeriet og Gymnasieskolernes Lærerforening, som Moderniseringsstyrelsen henviser til i sin vejledning, er bl.a. anført følgende i opmandens afgørelse:

”Det generelle udgangspunkt ved overenskomstfornyelse er, at løn- og arbejdsvilkårene i de opsagte overenskomster gælder frem til det tidspunkt, hvor de nye overenskomster træder i kraft, hvorefter løn- og arbejdsvilkårene i de nye overenskomster træder i stedet. Parterne er enige om, at de nye løn- og arbejdsvilkår trådte i kraft i forhold til gymnasie- og erhvervsskolerne den 1. august 2013, og at der ikke er aftalt en overgangsordning for de nye arbejdstidsregler.

Udgangspunktet er således, at ledelsen på gymnasie- og erhvervsskolerne skulle følge reglerne i de opsagte overenskomster i forhold til opgørelsen af overtid for skoleåret 2012/13 til og med den 31. juli 2013. Klager har for så vidt erklæret sig enig heri, men har anført at ledelsen på gymnasie- og erhvervsskolerne har været forpligtede til at afregne overtiden efter reglerne i 2011-overenskomstens § 25, stk. 6, og 2008-arbejdstidsaftalens § 14, stk. 1, om opgørelse af arbejdstid ved fratræden. Klager har herved henvist til, at der er væsentlige forskelle mellem arbejdstidsreglerne i de opsagte og de nye overenskomster, og at underviserne derfor må være berettigede til at få udbetalt overtid for skoleåret 2012/13 efter de opsagte overenskomsters regler om fratræden. Der er imidlertid ikke støtte for klagers synspunkt i de nye overenskomster, som forudsætter, at der (fortsat) kan ske afspadsring eller udbetaling af merarbejde, som i dette tilfælde også omfatter overført overtid, jf. herved § 18, stk. 5, i overenskomsten for gymnasielærere og § 14, stk. 5, i AC-overenskomsten. At de nye arbejdstidsregler måske gør det mindre attraktivt – set med undervisernes øjne – at afspadsere overført overtid kan ikke føre til at betragte dem som ”fratrådte”. Der er ikke forhold i de nye overenskomster,

der afskærer parterne fra at følge det sædvanlige udgangspunkt om, at ansættelsesforholdene automatisk videreføres på de nye løn- og arbejdsvilkår, som overenskomstparterne har aftalt, jf. herved opmandskendelse af 13. oktober 2011 (FV 2011.6) i en sag mellem Finansforbundet og Finanssektorens Arbejdsgiverforening om ændrede aflønningsvilkår.

(...)

Klager har ret i, at der ikke i skoleåret 2013/14 kan afspadses mere overført overtid fra skoleåret 2012/13, end det der er muligt at overføre efter 2011-overenskomsten og 2008-arbejdstidsaftalen, herunder lokalaftaler og lokale kutymer, i det omfang de er forenelige med overenskomsternes regler. Klager kan derimod ikke få medhold i, at afspadsning af den overførte overtid skal planlægges som sket under tidligere arbejdstidssystemer, dvs. efter reglerne i de opsagte overenskomster. Som anført i det foregående har klager og AC i de nye overenskomster accepteret nye arbejdstidsregler, herunder nye regler for afvikling af afspadsning. De nye regler gælder uden forbehold fra og med den 1. august 2008, og den overførte overtid fra skoleåret 2012/13, som skal afspadses i skoleåret 2013/14, må derfor afspadses efter reglerne i de nye overenskomster. Indklagede må derfor også frifindes for klagers subsidiære påstand.”

6. Parternes argumenter

Klager har til støtte for den nedlagte påstand anført, at loven om fornyelse af overenskomsterne på undervisningsområdet har ophævet de eksisterende arbejdstidsregler og erstattet dem med arbejdstidsreglerne for tjenestemænd. Det er derfor ikke længere muligt at overføre overtid i forholdet 1:1, men kun i forholdet 1:1,5. Loven indeholder ikke overgangsregler, der gør det muligt for undervisningsinstitutionerne at lade overtiden for skoleåret 2013/14 opgøre efter de tidligere regler. Det har tværtimod været lovgivers ønske, at arbejdstiden i det hele skulle følge de samme regler som gælder for tjenstemandsansatte. Og der er ikke nogen hjemmel i de nye regler til at lade overtiden opgøre i forholdet 1:1. Selv om overtiden måtte kunne opgøres i forholdet 1:1 efter de tidligere regler, følger de af de nye regler, at den overførte overtid skal afvikles i forholdet 1:1,5. Det er fastslået ved tilkendegivelsen i protokollatet af 6. februar 2014, at afviklingen af overført overtid må foregå efter de nye regler, der trådte i kraft den 1. august 2014. Indklagede har reelt også selv erkendt dette ved ikke at give mulighed for at overføre undertid til det nye skoleår, selv om der er mulighed for det efter de gamle regler.

Indklagede har til støtte for den nedlagte frifindelsespåstand anført, at det er i overensstemmelse med reglerne at opgøre overtid for skoleåret 2013/14 i forholdet 1:1 til afvikling

i den nye normperiode, der begynder den 1. august 2014. Det følger på linje hermed af kendelse af 6. februar 2014, at opgørelsen af overtid pr. 31. juli 2014 må foregå efter de gældende regler for denne normperiode, mens den praktiske afvikling af den overførte overtid må foregå efter de regler, som trådte i kraft den 1. august 2014. Der er således ikke noget i de nye regler, der hindrer underviserne i at afvikle den overførte overtid via afspadsering. Der er heller ingen relevant forskel på overenskomstforholdene i denne sag og den, der blev bedømt i tilkendegivelsen i protokollatet af 6. februar 2014 i sagen fra det gymnasiale område. Kendelsen vedrørte således også en situation, hvor overtid kunne opgøres og overføres i forholdet 1:1 efter den tidligere overenskomst, mens den nye overenskomst opererede med forholdet 1:1,5. Klagers synspunkt vil reelt indebære, at den nye regel om opgørelse af overtid i forholdet 1:1,5 får tilbagevirkende kraft i forhold til den overtid, som er opgjort i forholdet 1:1 før den nye regels ikrafttræden den 1. august 2014.

7. Opmandens resultat og begrundelse

Ifølge lov nr. 409 af 26. april 2013 om forlængelse og fornyelse af kollektive overenskomster og aftaler for visse grupper af ansatte på det offentlige område trådte de nye arbejdstidsregler i organisationsaftalen for lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne i kraft den 1. august 2014. Parterne er enige om, at loven ikke fastlægger en specifik overgangsordning for de nye arbejdstidsregler.

Som det fremgår af tilkendegivelse i protokollat af 6. februar 2014 (FV 2013.177) i en sag mellem Finansministeriet og Gymnasieskolernes Lærerforening, er det generelle udgangspunkt ved overenskomstfornyelse, at løn- og arbejdsvilkårene i de opsagte overenskomster gælder frem til det tidspunkt, hvor de nye overenskomster træder i kraft, hvorefter løn- og arbejdsvilkårene i de nye overenskomster træder i stedet. Udgangspunktet er således, at parterne følger arbejdstidsreglerne i de opsagte overenskomster frem til og med den 31. juli 2014 og derefter overgår til arbejdstidsreglerne i de nye overenskomster med virkning fra 1. august 2014.

Det følger heraf, at undervisningsinstitutionerne på AMU-området som udgangspunkt skulle opgøre lærernes overtid for skoleåret 2013/14 efter den dagældende regel i organisa-

tionsaftalens § 13. Overtid med indtil 80 timer for skoleåret 2013/14 kunne derfor som udgangspunkt opgøres pr. 31. juli 2014 til afvikling i det følgende skoleår i forholdet 1:1.

Spørgsmålet er herefter, om det gør en forskel i relation til den overførte overtid, at afspadsering skal afvikles i forholdet 1:1,5 efter den nye regel i organisationsaftalens § 13 sammenholdt med § 8 i arbejdstidsaftalen for tjenestemandsansatte. Spørgsmålet kan give anledning til en vis tvivl, men det er mest nærliggende at forstå de nye arbejdstidsregler således, at afvikling af overtid i forholdet 1:1,5 tager sigte på det overarbejde, som opspares i det nye skoleår, der begyndte den 1. august 2014. Det følger således også af den nye regel i organisationsaftalens § 13, stk. 2, at arbejdstiden beregnes for en periode på et år (normperioden), og at fristen for afspadsering er den følgende normperiode.

Klageren har anført, at indklagede i sin vejledning reelt har accepteret, at overtimer må afvikles efter de nye regler ved at tilkendegive, at undertimer – modsat overtimer – ikke kan overføres til det nye skoleår, selv om det var muligt efter de tidligere regler. Baggrunden for denne forskel er ifølge vejledningen fra Moderniseringsstyrelsen, at de nye arbejdstidsregler ikke giver mulighed for at overføre undertid. Det må medgives klageren, at denne forskel kan give anledning til usikkerhed om indklagedes eget syn på reglerne. At indklagede har valgt denne – for lærerne gunstige – forståelse af reglerne i forhold til undertid, kan dog ikke i sig selv ændre ved den mest nærliggende forståelse af reglerne i forhold til overtid.

Klageren har tillige henvist til, at det følger af tilkendegivelsen i protokollatet af 6. februar 2014 i den faglige voldgiftssag fra det gymnasiale område, at overført overtid skal afvikles efter reglerne i den nye overenskomst. I den sag, som blev afgjort ved protokollatet, var hovedspørgsmålet, om de omfattede lærere kunne kræve den opsparede overtid udbetalt med udgangen af det gamle skoleår frem for at få den overført til afvikling i det nye skoleår. Opmanden fandt ikke støtte for dette krav, da den nye overenskomst gav adgang til at afvikle overført overtid ved afspadsering. På tilsvarende måde er arbejdstidsreglerne i den nye overenskomst for lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne ikke til hinder for, at lærerne kan afvikle overarbejde, herunder overført overtid, ved afspadsering. Den rent praktiske afvikling af afspadseringen må således foregå i overensstemmelse med reglerne i den

nye overenskomst. Det bemærkes, at eventuel udbetaling af overført overtid alene kan ske med et tillæg på 50 % efter såvel de gamle som de nye regler.

Det følger af det anførte, at indklagede må frifindes for den nedlagte påstand.

Hver part bærer egne sagsomkostninger og betaler halvdelen af udgifterne til opmanden.

København, den 3. juni 2015

Jens Kristiansen